

ПРЕЗИДЕНТ ВИМИНАЄ СПРАВУ СУДУ, А ЖУРИТЬСЯ ВІЙНОЮ

ШЕП (Вайомінг). — Промови, що їх президент Рузвельт виголосив з свого спеціального поїзду, котрим він їде західними степами, замітні всі мировим настроєм до політичних противників у краї. Президент майже не згадує справи судової реформи, бажаючи витворити всюди враження, що він не дуже думає мститися політично на кимнебудь, що противився його проектам.

Підчас промови у Вендовері (Вайомінг) на запит одного молодого чоловіка: „Чи ми здержимося від війни?“ президент відповів: „Я маю на це надію. Одною з причин, для котрих я не можу подорожувати довше, є міжнародна ситуація. Міжнародна ситуація кепська і я не важусь оставитися довше поза Вашингтоном“.

ЗНОВУ ВІСТКА ПРО ВСТУПЛЕННЯ ФАРЛІЯ З УРЯДУ.

НАЙАГАРА ФОЛС (Нью Йорк). — Серед демократів, що зібралися тут на конвенцію Союзу Демократичних Клубів, закомунікував усім карбоям цієї фарлі, провідник Демократичної Партії та генеральний почтмайстер у кабінеті президента Рузвельта, уступити незадовго до свого останнього життя, стане президентом автономної компанії Пірс-Аров. Кажуть, що він далі задержить своє становище провідника партії.

АМЕРИКАНСЬКІ ВОЄННІ КОРАБЛІ ОСТАЮТЬСЯ В КИТАІ.

ВАШИНГТОН. — Адмірал Гарі Ярнел, головний командант американської військової флотії на азійських водах, закомунікував усім карбоям цієї флотії, що кораблі цієї флотії останній раз на азійських водах, щоб охороняти американців у японсько-китайському конфлікті.

ЗЛОВИЛИ ВЕЛИКОГО РЕКЕТІРА.

НЬО ЙОРК. — Спеціальний прокуратор Томас Дью подав до публічного відома, що в Лос Анджелесі, в Каліфорнії, арештовано Макса Силвермена, котрого прокуратор називає одним з 4 найбільших рекетирів краї. Каже прокуратор, що Силвермен жив на стопі, можливий при річних приходах \$40,000.

НОВИЙ БІРЖЕВИЙ КРАХ.

НЬО ЙОРК. — У п'ятницю на місцевій біржі знов удили всіх підприємств полетили вниз. Продано коло півтора мільйона акцій із постійним зниженням на півсотка пункта. Заграничні бонди теж упали в ціні.

ПРИГОТУВАННЯ ДО ПЕРЕПИСУ БЕЗРОБІТНИХ.

ВАШИНГТОН. — Джан Бигерз, адміністратор першого в Америці перепису безробітних, скликав конференцію представників промислів, робітників і рільників, щоб обговорити реєстрацію безробітних. Реєстраційні бланкети піchnуть роздавати вже цього тижня, а 1-го грудня має початись табуляція вислідів.

ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ ВИКЛИКАЛА СТРАЙК ДОПОМОГОВИХ РОБІТНИКІВ.

НЬО ЙОРК. — На заклик Американської Федерації Праці вийшли на страйк допомогові робітники на 45 проєктах Адміністрації Поступу Праці. Страйкує кількасот людей.

ГАЗЕТА ПРИЗНАЛА ЮНІО РЕДАКТОРІВ.

НЬО ЙОРК. — Власники газети „Сон“ підписали угоду з новозорганізованою „Юнією редакційних робітників Сону“. На основі угоди власники признають юнію та дають редакційним робітникам ріжні уступки. Редактори будуть працювати 5 днів на тиждень, або 40 годин. Вони мають мати повну заплату на випадок недуги та безробіття через переговори власників з газетарями. Власники признали підвищення заплати.

До юнії приступило коло 200 редакційних робітників, або коло 95% усього редакторського штабу.

БУНТ У ВЯЗНИЦІ.

САН-ФРАНСИСКО. — У федеральній в'язниці Алькатрас, положений на уфортифікованому острові, прийшло до бунту в'язнів. Підчас переслухання сотки в'язнів, котрих покрано надзвичайними карами за страйк, один із в'язнів ударив начальника в'язниці ззаду. Сторожі здушили бунт.

ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ВБИВСТВА ГЕНЕРАЛА.

ШЕЛБІВІЛ (Кентокі). — Рой Гар, один з трьох братів, арештованих по вбиттю генерала Генрі Денгарта, признався під присягою, що він убив генерала, а вбив його у власній обороні, боячися, що генерал уби його. Братів випущено на волю по зложенні кавці в сумі \$50,000.

ВОРОЖБИТИ МАЮТЬ ГОЛОС.

Е. Б. Райдаун у Бостоні, що колись служив при федеральній бюрі погоди, заповідає, що ця зима буде гостра та що багато снігу цілу зиму. Ірвінг Пол з Гротону, Конетикот, покликуючися на правдивість своїх попередніх 4 ворожб, теж ворожить гостру зиму.

ЕПІДЕМІЯ ДИТЯЧОГО ПАРАЛІЖУ В ОНТЕРІО І В МАНІТОБІ.

Недуга дитячого параліжу до того ступня поширилася в Торонто і взагалі в провінції Онтеріо, що шкільні власті подиножили муніципалів, занепокоєні цим недугом, у багатьох місцевостях відсунули річечень відтворення шкіл. До серед, дня 25-го серпня, в провінції Онтеріо було 300 випадків захворювань на дитячий параліж. З того на місто Торонто і на передмістя припадає 176 випадків. В місті Лондон, Онт., займали 54 випадки захворювань. У Манітобі до департаменту здоров'я зголосили 35 випадків цієї страшної недуги.

ХОЧЕ ПЕРЕСЕЛЕННЯ ФАРМЕРІВ ІЗ ЗАХОДУ ДО БРИТИЙСЬКОЇ КОЛУМБІЇ.

К. С. МекДоналд, міністер рільництва у Бритійській Колумбії, звернувся до домінійного уряду в Отаві з проханням переселити фермерське населення з посушливих околиць у західній Канаді до Бритійської Колумбії. Міністер МекДоналд бажав би тих фермерів поселити в тій часті Піс Ривера, що лежить у Бритійській Колумбії довж залізничної лінії. Він твердить, що краще було фермерів з доповідом поселити на землях і дати їм на перші початки поміч при поселенні, ніж давати їм допомогу на прожиток. До цього, говорив він, потрібна кооперація домінії з урядом Бритійської Колумбії.

ЯПОНСЬКІ ГЕРОЇ.

Японська преса в Токіо носить, що японські летуні, які беруть участь в битві з Китаєм, на випадок ушкодження літака осідають на землю, підпалюють літак, нищать усі документи, які є при них, і окремий мечем розрізають собі черевко, щоб виконують „гаракірі“, щоб не дістатися в руки ворога.

ПО-РУМУНСЬКИ.

В Румунії розв'язали всі союзу залізничників та зліквідували організації залізничних робітників. Причина — знайдено велике — на думку влади — розполітикування залізничних організацій.

ПАН-ВІЙТ І КУМ СОЛТИС ПРИПИНЕНІ В УРЯДУВАННІ.

Громадяни села Чорня, повіда, що у висліді ревізії Самоврядна Влада припинила в урядуванні всемогучого віята збірної громади в Чорній, Івана Муля, відомого москвофіла, солтиса Василя Кібаша, мабути за... брудні руки.

„ЧИСТКА“ СЕРЕД СОВЕТСЬКИХ УРЯДОВЦІВ У ПАРИЖІ.

„Ля Ліберте“ повідомляє з Парижа, що відкликано до Москви трьох урядовців торговельного представництва Советів у Парижі. Один з них, це д-р Білецький, що, як твердить „Ліберте“, був офіційно шефом секції тяжкого промислу в паризькому торговельному представництві Советів, а властиво був одним з представників шефа ГПУ, Єжова, на Францію. Другий відкликаний з Парижа, це заступник Білецького, Гродзіцький; третій, це директор советського банку, Воуль. Всіх трьох вівзав до Москви комісаріат внутрішніх справ. Згаданий щоденник догадується, що відкликання цих трьох советських урядників є в зв'язку з „чистою“, переведеною в комісаріаті закордонних справ і промислів. Щоденник пригадує рівночасно, що один з провідників торговельного представництва Советів, Заперман, вівзаний до Москви в червні, не вийшов до СССР, але лишився у Франції як політичний емігрант.

АРЕШТУВАННЯ ЛЮДОВІЦ ТРИВАЮТЬ ДАЛІ.

У зв'язку з страйковою акцією „Строніштва Людового“ поліція проводить низку арештувань на просторі м'ячівського, олькуського, пінчівського, стопницького й кельцького повітів. В олькуському повіті в селі Розаки арештували 16 осіб. В пінчівському повіті в селі Тополя — 6 осіб; в Рацлавичах, де має свою загороду полк. Славек, 5 осіб; у Члапшові 2 особи.

ЕПІДЕМІЯ КІНСЬКОЇ ХРОБОБИ В КАНАДІ.

Манітобські фермери страшенно занепокоєні епідемією, яка з кожним днем шораз далі шириться. Ветеринарні лікарі з ріжних околиць Манітоби доносять про шораз більше випадків захворювань та смерти з причини недуги. У ріжних околицях Манітоби було три до чотирьох тисяч випадків захворювань коней. У деяких околицях що восьмий кінь занепадає на що сплячку. Назагал, яких 25 процентів хорих коней погинули.

У околицях Суріс, Ман., є більше ніж 150 хорих коней. Місцеві ветеринари працюють днями й ночами, однак усіх їх праці є не надто великий, бо вони не мають ліків. В декотрих околицях фермери взагалі перекласти молотери, бо не стало коней.

З Давфину, Ман., доносять, що хвороба коней у застрашуючий спосіб шириться в північній частині провінції.

В околицях Емерсону майже всі коні похорувалися.

Ліків на ту кінську хворобу в Манітобі нема, бо ні тут ні в Канаді взагалі їх не виробляють, а в Злучених Державах, де той лік продукують, лямбодаторії не всіли достарчити лікарств для потреб американських фермерів, бо й тут ця хвороба дуже поширена.

Найбільше захворювано було у низько положених околицях, де саме є найбільше хорих коней, які, як догадуються, розносять заразу.

ЗВІРНЯ НА „НЕБЕСНОМУ ОСТРОВІ“.

Група вчених природників, що досліджує звірню на верху Шіва Темпел, залісений високорівні, що підносилися понад пустарі Гренд Кеньону (яруги), знайшли там коло сто пород звірят. Звірня там цікава тим, що вона жила багато віків відокремлена від звірні в решті світу. Учені кажуть, що ця високорівня відірвалася від решти суходолу 12,000—35,000 літ тому.

НА ВИСОТІ 15,200 МЕТРІВ.

Два військові інженіри, Український і Алексеев, підніслися в околиці Москви на підстратосферичному балюні, що мав 10,800 кубічних метрів поємності, в 52 мінутах на висоті 15,200 метрів. На висоті 15,200 метрів летуні списали наукові заваги та зачали злітати вниз. Вони причадили під Іваново. Перелет відбувся в герметично замкнений гондолі. Всей час вдержували летуні радіо-получення з землею.

ВИВОЗЯТЬ ХУДОБУ.

З сухих околиць полудневого Саскачевану вже вивезли коло трицять тисяч штук худоби: сім тисяч за домінійними пляном продажу, а двадцять три тисячі за пляном дешевого перевозу худоби на сідло.

Домінійний міністер рільництва, Гарднер, що приїхав назав до Реджайни, говорив, що вивіз худоби не відбувається досить скоро і він задумує скасувати деякі довші адміністраційні мітінги у висилкових пунктах.

БДЖОЛИ ПОМАГАЮТЬ СТРАЙКУЮЧИМ РОБІТНИКАМ.

У фабрики Домініон Текстиль Ко., у Монреалі, виник страйк робітників. Попри браму фабрики переїздили з поспіхом два автомобілі і з них незнані особи викинули дві пакки бджіл перед кордоном поліції, що був там усталений для береження фабрики. Папери пакки розбіглися, бджоли з них вилетіли й кинулися на поліцаїв. Щойно пожежна сторожа, яка прийшла під фабрику, водою вспіла усмирити бджол. Поліція й досі не знає імен осіб, що хотіли вжикти бджол до бою з поліцією.

ЗАБОРОНА ВИВОЗУ РУМУНСЬКОЇ КУКУРУДЗИ.

Румунський уряд заборонив вивозити кукурудзу за кордон. Винятковою дозволили на експорт 80 вагонів до Польщі і 9 вагонів до Чехословаччини.

НОВІ ШКОЛИ В ДУБЕНЩИНІ.

З новим роком шкільний інспекторат у Дубні має урухомити на терені Дубенщини 10 нових шкіл у тих місцевостях, де їх нема. Окремо ще мають повстати на терені Дубенщини 5 шкіл, що їх організує „Польська Мажеж Школьна“. Все це мають бути польські школи.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА“.

МОГУТНЯ ДЕМОНСТРАЦІЯ НА ЗАКАРПАТТІ

УЖГОРОД. — Українська Національна Селянсько-Робітничі Партія на Закарпатті влаштувала в Бичкові велику політичну демонстрацію. На демонстрацію зійшлося понад 3,000 місцевих гуцулів. Вона мала завдання показати українську силу, в боротьбі за права українських селян і робітників, за повне визволення українського селянина і робітника з грабіжницько-соціального визиску, та в боротьбі з політичною спекуляцією комуно-кацапських дурисвітів. Промову виголосив голова партії, Іван Гриць. В часі його промови піднесені на душі гуцули викликували: „Хай живе український націоналізм!“ Та тут сталося щось несамолюбте, як говорять закарпатська українська преса. Два агенти-провокатори почали вигукувати образливі слова, а далі почали нібито напасти, розв'язали віче, мовляв, щоб не прийшло до більших забурень. Видно було цілком виразно, що чеські жандарми були в порозумінні з цими провокаторами.

ЗАКАРПАТТЯ ГОЛОДУЄ.

УЖГОРОД. — Місцевий український часопис „Народна Сила“ пише: „Вже кілька тижнів Верхвина голодує. Нема м'яса, нема хліба. Недавно привезли до Ясиня щось п'ять вагонів м'яса, та тільки цей м'ясний був такий „добрий“ і „здоровий“, що не тільки люди, але й худоба не могла його їсти. М'ясо тліє, тліє, тхне від нього на кілька метрів. Якже можна розпродувати такий м'ясний між населення? Та цей отрута: тут скриваються зародки небезпечних, заразливих недуг. Хто має на тому інтересі, щоб українське селянство й робітництво нищили фізично й щоб нищили людське здоров'я? Бо тільки селяни й робітники примушені жити виста м'ясним хлібом. Жиди, маляри й чехи можуть собі дозволити на білий хліб“.

В СОВЕТАХ ЗАСТРІЛЕНО 19 ЧЕРГОВИХ ОСІБ.

МОСКВА. — У Владивостоці, на Далекому Сході, советська влада знов застрелила 19 осіб, яких закидала шпигунство в користь Японії, як теж саботажі на залізниці і в хліборобстві. Вони нібито плянували вбивства чільних большевицьких провідників, як теж затроювали збірники збіжжя. Разом за останній тиждень у Владивостоці застрілено 445 осіб.

ЗНАМЕННІ МАНЕВРИ.

БЕРЛІН. — Ціла Німеччина переживала останній тиждень під знаком маневрів. У цих маневрах взяла участь майже вся німецька армія; повзі (тенки), літаки, а навіть військові кораблі. Крім того технічні відділи з газами і протигазовими оборонами. Маневри продовжуються далі. Армія поборола на дві частини: голубу і червону. Вони дотепер змагаються і ще не знають, котра з них виграє ці маневри. Військові заводи захоплені тими маневрами і говорять, що вони відбуваються з великою докладністю і точністю. Комунікація знаменита.

МОСКВА. — Совети зарядили також маневри на велику скалу в північно-східній частині Білорусії. В них теж беруть участь повзі, літаки і всі інші моторизовані частини. В цих маневрах большевики випробовували масове зіскакування з літаків на легкопадах. 2,200 воєнів зіскакували з літаків рівночасно й упали на зади „ворота“.

АНГЛІЯ ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ЯПОНСЬКИХ БОМБАРДОВАНЬ.

ЛОНДОН. — Англійська публічна опінія так розярена на японців за бомбардування китайських міст і вбивання цивільного населення, що англійський уряд мусів вислати гостру ноту до Японії, протестуючи проти метод японської армії.

ПЕРЕМОГА ЯПОНСЬКОЇ АРМІЇ.

ПІПІНГ. — Японська армія досягнула велику перемогу над китайцями. Вона здобула ключове місто Паотінг. Японський штаб говорить, що це найбільша перемога від часів розпочаття війни. У ній крім технічних частин брав участь біля 60,000 воєнів.

АНГЛІЯ І ФРАНЦІЯ НАПИРАЮТЬ НА ІТАЛІЮ.

РИМ. — Представники Англії і Франції заявили у Мусоліні перед його відїздом до Берліна і вистане намовляли його, щоб він закинув в еспанських справах повну неутральність. Вони пропонували йому скликання конференції трох держав: Італії, Англії і Франції.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
101 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee

Delivered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 3, 1879.

Approved for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакції не відповідає.

Ред. "Свободи": ВЕРГЕН 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕРГЕН 4-1016.
4-0807.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

У Канаді належить посылати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

МОСКВА ПРОТЕСТУЄ В РИМІ

Московський уряд подав через свого вповноваженого представника в Римі протесту ноту італійському уряду, обвинувачуючи його в піратському затопленні двох советських кораблів і вимагаючи запити відшкодування та покарання винуватих. Італійський уряд відкинув цю ноту, а італійська преса назвала ці вимоги "абсурдними".

В нормальних часах, і колиб советський уряд був нормальним урядом, після такого безцеремонного відкинення ноту мусило би прийти до розриву дипломатичних зносин, а то й до відкритої війни. Але в наших часах, та ще з советським урядом, що одержує раз-у-раз такі поличники, можна думати, що ані до розриву дипломатичних зносин, а тим менше до війни, не дійде. Проте на советсько-італійські зносини, що вже віддавна зробилися досить ворожими, ляже ще глибша тінь.

Світова преса тимчасом тлумачить цей советський крок досить однозгідно. Відбувся він саме того дня, як англійський і французький представники мали передати італійському уряду записки на середземноморській конференції, що мала вирішити, в якій би спосіб забезпечити торговельним кораблям плавання по Середземному морі, де в останніх часах все частіше й частіше почали повторюватися акти "піратських" нападів. Почалося, як відомо, від воєнних німецьких та італійських кораблів, що не тільки самі потерпіли, але мали десятки ранених та вбитих. Напасниками були літаки "невідомого походження й нації". Але тоді незалежна громадська думка була досить однодушна і визнавала в напасниках висланців советів, що шукали в будь-який спосіб ствердити свою тезу, що в наших часах кожний місцевий конфлікт мусить перемінитися в конфлікт загально-світовий, або бодей загально-європейський.

Але Німеччина й Італія виказали себе несподівано стриманими й поміркованими, і на провокацію не піддалися. Тоді пішла черга на англійські й нейтральні судна, а в останніх часах жертвою зробилися кораблі, що з советських портів Чорного моря везли різні припаси і зброю до портів черво-

ної Іспанії. Тут уже думка почала вагаться. Дехто далі запевняв, що напасником були все тіж Совети, що тільки заступили літаки підводними човнами, але ліва преса почала вперто вказувати на Італію, говорячи, що, мовляв, булоб абсурдом, колиб Совети топили свої кораблі. Тимчасом ця справа зовсім не така абсурдна, як здається: якщо советський уряд може з спокійною душею винищувати сотки тисяч свого населення по різних "канадських роботах", то що значать для нього кілька соток людю (що їх зрештою майже завжди своєчасно попереджають про напад і мають час і можливість рятуватися на човнах) перед перспективою закламувати міжнародні відносини, і особливо з'ясувати наново італійсько-англійські відносини, які починають успішно налагоджуватися. Ажже остаточно італійсько-англійське порозуміння, що перетворилоб вись Рим-Берлін у трикутник Рим-Берлін-Лондон, булоб для Советів смертельною загрозою. Тому вони роблять усе можливе, щоб до того порозуміння ні допустити. А що визначена на 10. вересня середземноморська конференція могла привести якраз до тісної співпраці між Англією й Італією, то Совети й вирішили відразу поставити Італію перед цією конференцією в ролі обвинуваченої, розраховуючи, очевидно, що Італія на таку ролу не погодиться, і таким чином середземноморська конференція буде зірвана, або відірвана. І дійсно, як видно з останніх новин, цю ціль вона до певної міри досягнула. Але якщо Італія не візьме участі в конференції, то й Німеччина піде слідом за нею. Тому то світова преса, особливо англійська, поставилася до советського кроку цілком негативно. І навіть французька преса, що ніби повинна була підтримувати свого союзника, висловлює своє глибоке незадоволення з того приводу, що москалі не вважали навіть потрібним повідомити французький уряд про намір подати італійському уряду протесту ноту. Отже, назагал, советський крок осуджений як нову провокацію світового миру і бажаючі перешкодити за всяку ціну зближенню й порозумінню між

західними державами. Та проте можна вже тепер бачити, що наслідки цієї провокації будуть цілком не ті, яких Москва сподівалася; замість ізолювати Італію й посадити її перед світовою опінією на лаву підсудних, Москва сама опинилася в повній ізоляції, а румунські часописи оголосили ревелюційні новини про три

советські судна, які на Чорному морі підтримують зв'язок з якимось підводним човном, що мав би бути той, який робить піратські напади. "Лови злодія!" — цей засіб збити з сліду занадто вже знаний, щоб у наших часах міг мати для дійсного злодія добрі наслідки.

Евген Онацький, Рим.

Д-р Кирило Трильовський.

ТОМА МАСАРИК

Перед роком помістив я в "Свободі" більшу статтю про Тому Масарика і тому не думаю повторити його життєпису.

Масарик є великий як учений філософ та соціолог і як гуманіст, приятель людськості. Він великий як борець за правду, і великий як політик-патріот, котрий разом з своїм помічником, а тепер наслідником на становищі президента, виборів державну єдність чехословацької республіки.

І зважмо: хто в широкім світі знав перед війною про той невеличкий чеський народ і про ще менший словацький?

А Масарик своєю невпинною пропагандою пером і словом звернув увагу культурного світу на ті народи, переконавши рішальний політичний світ про те, що самостійна чехословацька держава буде в осередку Європи заборолом і свободи, і поступу, і миру.

Чотири роки, як довго тривала світова війна, змагався Масарик за свободу та державну самостійність обох братніх народів і такі вибори з великодержавних політиків-крутиїв те, що було провідним ідеалом його життя, для котрого і свою родину полишив (знаючи, що вона піде до тюрми) і ціле своє будуче існування поставив на одну карту.

Він боровся не тільки проти кривди у ріднім краю, але й в інших, ось як у справі загребського процесу, оснований на підроблених документах, або в справі галицьких виборчих шахрайств — у квітні 1908 р. в австрійському парламенті.

Він разом з мною скликав у Празі в червні 1908 р. велике протестаційне віче проти переслідування "Січей" у Галичині і там (попри мене) виголосив палку промову.

В 1910 р. з нагоди 60-ліття

стві москалів?

Коли я на його питання відповів, що малярської мови не знаю, він кричав:

"Неймовірно! Інтелегентний чоловік! Посол до парламенту! Такий не знає мови своєї держави! Ось я, хоч маляр, говорю також по німецьки. Бо я рахуюся до інтелігенції!"

Не пояснив мені, що німецьку мову знає-тому, що він жид. Оглядаючи мої документи й інші папери, в усім добачував докази шпигунства і державної зради. "О! о!" вигукував. Хоч вже знав, що я посол з виборчої округи Бучач-Підгайці, в його очах карта цієї округи в мій кишені була рішальним доказом, що я російський шпигун. Мені того стало вже забагато, і хоч де тоді не було безпечно, я приступив ближче до нього, вдвинувся бистро в його очі і спитав:

"Пане фенрік! Хто ви і що я тут? Чи я слідчий арештант за шпигунство, і чи ви слідчий суддя?"

Він спершу витріщив на мене очі і аж по хвилі відповів: "Ви не арештант, я не слідчий! Я дижурний і обов'язаний придержати вас через ніч, бо завтра підете до генерала."

"Коли так", відповідаю, то не мучте мене слідчими допитами. Придержіть мене і дайте пристойний нічліг!"

(Дальше буде).

Масарикова життя д-р Єм Гербен писав:

"Навіть Масарикові неприємно не можуть заперечити, що він в останніх 30 літах надав нашому публічному життю особливий характер, який, поборюючи всякі перешкоди, що здибав на початку свого впливу, поволі, але твердо запустив своє коріння у чеський ґрунт. У многобічному Масариковому впливі мене найбільше цікавила його глибока туга за шуканнями правди і безоглядне її висловлення, хоч би була найтерпкіша, найболучіша. Ні один історик не відкине Масарикова цієї заслуги, що, поклавши засади авторитетів, поспонував значно вперед все чеське життя. В тім розумінні був Масарик революційною стихією, хоч він це заперечував і твердив, що його діяльність у 80-тих роках походила з багання успішного розвою тодішніх відносин. Зовсім ні. Він первернувся з корінням більшу частину тодішніх поглядів і вчинив те, що взагалі називається „зреволюціонуванням духа“. А зреволюціонування він не тільки мав, але і серце."

"В 1900 р. стверджено загально, що вплив Масарика на наше (чеське) життя великий і далекогозгий; що ні один з його сучасників не може міряти з ним своїм впливом. Це вчинив Т. Масарик своїми творами, своїми викладами в університеті і перед широким громадянством, своєю політикою в парламенті і за кордоном."

"І піднявся загальний рівень нашого мислення і все громадянське життя набрало іншого характеру, бо Масарик зреволюціонував голови і серця, просто — перевів духову революцію, про яку Гавлік колись тільки мріяв. Масарикова національна програма перемогла народну кривду і вивела нарід з кризи — хотів він того, чи не хотів. Громадянське життя, пригломшене різними персональними авторитетами, визволилося немов тої довголітній в'язень із в'язниці, й авторитетом стало переконання, підтвержене доказами, аргумент проти аргументу."

"В усьому нашому житті настали зміни. Хоч не всяка зміна булав поступом, то зміни, спричинені Масариком, усі були поступовими. Народне життя перед ним було інше, ніж по його публічних виступі. „Значіння і вплив таких сильних духом одиниць міряється скількистю не тільки їх прихильників, а й ворогів. І взаємної боротьби виросла нова, певна правда. Масарик став камінням, об яке розбивалися люди, якого не можна було обійти. Кожний мислячий чех мусів якось з ним упорядкуватися. Масарик просто змінив переконання свого народу і дав йому нового духа."

През. Масарик передбачував війну, іменно студіюючи добре російські і балканські відносини."

"Моє передбачення — каже він — або скромніше сказати — очікування війни ґрунтувалося також на пильному обсервуванні Австро-Угорщини та Німеччини і на розвитку пангерманського руху та його історичної і політичної літератури. Я звертав увагу своїх земляків на загрози небез-

пеку статтями і викладами та старався про зв'язки з міжнародними політиками".

Коліж вивихла світова війна, то, хоч і симпатизував з москалями, не вірив, щоб вони принесли чехам визволення.

Д-р Еромір Долежалъ каже про нього:

"Він не вірив, щоб московський самодержець міг справді хотіти дати волю малому народові. З другого боку, він розумів, що чехи без шкоди для себе не моглиб створити частки тіла з елементами, над якими загальною культурою стояли значно вище. Тому й виступив він проти тих чехів, які вдова і на чужині всю надію клали на московського царя".

Проф. Масарик дуже добре і ґрунтовно застановлявся над тим, якої політики мають триматися чехи підчас світової війни.

Конфериуючи з різними австрійськими високими „шпіцями“, він переконався, що на випадок перемоги Австрії і Німеччини положення чехів незначайно погіршиться. Навпаки, коли ті дві держави будуть побиті, чехи можуть сягнути дуже високо, навіть по свою власну, самостійну державу.

Отже йшло про те, щоб держави антанти (головно Францію й Англію) переконати, що не можна закривувати миру, доки Австрія, той переходовий міст для Німеччини на Схід і Балкан, не буде доки-ста розторожена, а народи, що входять у її склад, не стануть самостійними.

В тій цілі треба було їхати за границю і там усіми силами робити пропаганду для справи самостійної чеської держави. Але рівночасно треба було і край відповідно організувати, наповнити протиза-стрійським духом та приготувати до обняття всіх державних функцій у тій будущей чеській державі, до котрої і словаків треба би прилучити, щоб їх мадяри цілковито не знищили.

Отже він поклав почин до оснування в краю тайної патріотичної організації (заговору), котру пізніше „Мафією“ прозвано.

А сам, заки ще австрійці його не уязнили, вихав за границю разом з своєю молодшою дочкою Ольгою, що була йому потім цілий час за секретарку.

Вихав він спершу до Італії, потім до Женеви в Швейцарії, а далше до Парижа та Лондону. У Лондоні посидів довше, а в Парижі — де оснував „Чеську Національну Радугу“, як тимчасовий державний уряд — полишив свого вірного помічника, проф. д-ра Е. Бенеша, котрий також рік пізніше втік щастливо за границю.

(Кінець буде).

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

Присутній. — Ви надіслали допис про ювілей людини, яку називають „великим артистом“, „великою людиною“, „улюбленим“ і т. д. Але в описі свята не сказано ні одним словом, в чім полягає та велич. Згадуєте за багатьох бесідників, але не пишете, що саме вони підносили з діяльності цієї людини, щоб і читачі могли знати, яких саме діячів людина доконала. Отже подайте такий допис, щоб говорив про діла, а тоді він буде цікавий для загалу. І підпишіть допис повним іменем. Нема потреби скривати свого імені, коли хочеться писати про великі і добрі діла іншої людини. Коли під такими дописами нема підпису, то читач готов сумніватися щодо правдивості того, про що такий допис подає. І можна писати про „ювілей“ навіть „невеликих людей“, якщо ті люди виконують примірно свої громадські обов'язки та як з нагоди таких свят збирають жертви на Рідний Край.

ДОРОЖИТИ КОЖНОЮ ОДИНИЦЮ

Отсе є та засада, якої держимося в У. Н. Союзі. Кожний член організації і кожна члениця є для нас капіталом: фінансовим і ідейним. Щоб організація зростала постійно так, як треба, фінансово, треба допливу нової крові. Це річ природна і над нею нема потреби широко розводитись. Але треба Союзові допливу нових сил і на те, щоби було запевнення, що ця організація останеться і в далекій будучині надалі заборолом українства в Америці. Ось тому теж і з національного, наскрізь патріотичного боку, треба нам дбати, щоб придержати при організації принаймні тих, що вже в ній є.

Надходить осіння пора. А з нею починається час, коли наш загал береться до серйознішої громадянської роботи. А для нас, Союзовців, починається той час, коли нам треба надолжити те, що ми звичайно тратимо літньою порою. А, як вже в минулому, то літні місяці для нас найнесприятливіші. Це підчас літа маємо звичайно найбільше число суспендованих членів. Ті численні суспензи не минули організації й цього літа. І, як знаємо з місячних виказів, упродовж червня, липня і серпня було суспендованих кількост членів і члениць. Частина з них уже є наново прийнята до У. Н. Союзу, але є ще багато таких, що не вернулися. Ось тому треба тепер відділовим урядникам, а й поодиноким членам у відділах, подбати, щоби без потреби не зменшувалася Союзова родина. Треба відвідати кожного суспендованого члена, поговорити з ним і по доброму й розумному переконати, що його виступ з організації є втратою для нього самого, як теж утратою для української сили в Америці, бо кожне зменшення зорганізованих наших національних сил є теж ослабленням нашої імміграції.

Переглядаючи списки суспендованих осіб, переконалися, що є між суспендованими багато таких, що є свідомими і добрими громадянами. Значить, що тут мається до діла з суспензами, що настали через якийсь недогляд, а може через якісь маловажні тертя чи непорозуміння у відділах. На ці обставини треба звертати увагу. Не можна допускати, щоб від У. Н. Союзу відходили добрі члени. Це важне з бізнесового боку, а хто знає чи ще не важніше з боку національного. Бо з бізнесового боку буде можна завжди дістати членів, коли їм даватимемо добру асекурацію, але з справою національною і патріотичною буде тяжче, коли глядімо в будучину. Ось тому то так треба пильнувати, щоб не втратити ні одної свідомої й патріотичної одиниці в У. Н. Союзі. Ось тому треба намагатись діставати до Союзу нові кадри нових ідейних і патріотичних членів і члениць. Не забуваймо за те, особливо тепер, коли з надходячою осінню беремося знову за серйозну народню працю.

В. Будзинський.

ОДИНОКІ АВСТРІЙЦІ

(3 моїх споминів).

(6)

За пів години я вже їхав фіакром до жандармської станції. Там за фіркову стоять мої два знайомі з Підлютого: лісничий Ганкевич і син побережника, Глинка. Кажуть мені, що коли службово обходили південну межу митрополітиччя лісів, котра одночасно була галицько-угорською межею, малярська стежа арештувала їх як підозрілих у шпигунстві. Глинка взяв до війська, Ганкевича випустили. До мене присілися два жандарми. Один сів коло мене, другий на козлі. Цілю нашої їди фіакром була залізнична станція Веловець на шляху Лавочне-Мукачеве.

Коли за нами вже був добрий шмат дороги, перед нами з бічної дороги праворуч вихав на нашу фіру авто з кількома офіцерами і пігнало далі. Мій товариш жандарм каже мені: „Того попа з Сенечола і його двох товаришів вже повісили. Офіцери в авті відіхали зніш шибениці. Докази своєї вини піп сам приніс з собою, що боже Бог хоче скарати, то відбирає йому розум!“ На моє питання, які були ті докази, жандарм сказав, що

на ревізія процесу і регабілітація повішених!

З Волиць ми далі поїхали залізницею і до Мукачеве приїхали під ніч дня 17-го вересня. Була мабуть дев'ята година. Жандарми приставили мене до якоїсь великої касарні. Коли ми входили в браму, прийшло яких трицять хлопів, та кож під багнетами. Здивований, що пригнали таких старих, питаюся одного з них, чи він і його товариші ще не вийшли з військових літ. На те він відповів:

„Давно вийшли. Тими робили в полі. Прийшло військо, сказало, що ми шпигуни і зрадники. Заарештували нас і привели сюди“.

Що з тими людьми сталося, не знаю. Питався було беззаче. Мої жандарми ввели мене до першої кімнати при коридорі. В кімнаті були два фенріхи: чорний і руський. Також був капраль. Жандарм сказав, що по малярськи до чорного, поклав на столі акти в моїй справі, відвернувся і відійшов. Чорний, малярський жид, став мене випитувати, голосно викрикуючи:

„Дурному говоріть, що така ціль вашої мандрівки! Для такої цілі ви важились би в часі війни переступити границю двох держав: Угорщини й Австрії? Ви лишили би жінку й маму в таких близьких сусід-

стві москалів?“

Коли я на його питання відповів, що малярської мови не знаю, він кричав:

„Неймовірно! Інтелегентний чоловік! Посол до парламенту! Такий не знає мови своєї держави! Ось я, хоч маляр, говорю також по німецьки. Бо я рахуюся до інтелігенції!“

Не пояснив мені, що німецьку мову знає-тому, що він жид. Оглядаючи мої документи й інші папери, в усім добачував докази шпигунства і державної зради. „О! о!“ вигукував. Хоч вже знав, що я посол з виборчої округи Бучач-Підгайці, в його очах карта цієї округи в мій кишені була рішальним доказом, що я російський шпигун. Мені того стало вже забагато, і хоч де тоді не було безпечно, я приступив ближче до нього, вдвинувся бистро в його очі і спитав:

„Пане фенрік! Хто ви і що я тут? Чи я слідчий арештант за шпигунство, і чи ви слідчий суддя?“

Він спершу витріщив на мене очі і аж по хвилі відповів: „Ви не арештант, я не слідчий! Я дижурний і обов'язаний придержати вас через ніч, бо завтра підете до генерала.“

(Дальше буде).

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ПРОПАГАНДА СЕБЕ ПОБИВАЄ.

Фільмовий директор з Голівуду, Вільям Дітерлі, відомий нині продуцент гарної штуки про життя французького письменника Еміля Золю, вернувшись з подорожі по Європі, розговорившись з газетарями про стан фільмової штуки в Росії, сказав:

„Найбільше враження в Росії зробила на мене охота людей вчитися чогоньбудь і всього. Одного дня я побачив у парку жовніра, що читав Канта. Я почав фотографувати його, але рішив, що якби я показав цей образець, то його взяли б за звичайну пропаганду”.

Кант це великий німецький філософ. Його писання незвичайно тяжко зрозуміти і тому подив Дітерлі для жовніра, що читає Канта, самозрозумілий. Однак Дітерлі цього документального образу не зняв, бо боявся, що його візьмуть за звичайну большевицьку пропаганду, себто, що це просто большевицькі агенти так того жовніра виставили, щоб люди цьому дивувались. Ось і маємо наслідки большевицької цензури й пропаганди. До того допропагандувалися, що навіть прихильні їм люди їм не вірять або сумніваються, чи люди доброї волі їм повірять.

УСЮДИ ОДНАКОВІ.

У ньюйорських газетах появилася імітація (наслідування) газети „Старс энд Страйпс”, офіційного органу американської армії у Франції. На одному рисунку в цьому виданні нарисований заводський вояка американської армії, що на вістку про закінчення війни каже: „Тепер будемо мати правильну армію, як усі „цивілі” з неї заберуться. Адже ця проклята війна мало що не зруйнувала нам армію”...

Зовсім, як це говорять „зупаки” по інших арміях. І „цивілі” ненавидять і на війну нарікають, що їм військо псує. Цей фельдфебель говорить про війну зовсім так, як той пруський король, що створив пруську армію, але про війну говорив: „Ах, ті війни мені все армію псують!”

СЛАВА ПОЛЬЩІ.

У цій газеті поданий нібито телеграфічний привіт президента Польщі на конвенції Американського Легіону:

„Перший американський воєнний бранець, що втік із Німеччини, був поляк з уродження, Френк Савіцкі, що тепер працює у вуглевій копальні коло Шенандоа, в Пенсильнії. На скільки я можу довідатися, з поляків в Америці добрі вояки. Прощу передати їм мої найкращі бажання від рідного краю Падеревського, сльовиці й водки. — Підписано: Мосцікі”.

Чи стільки знає пересічний американець про Польщу? І чи всі признають полякам ці культурні здобутки? Падеревського і „Мосцікія” можуть їм признати, але за сльовицю готові з ними побити-ся словаки, мадяри й хорвати, а водки москалі готові їм теж не подарувати.

ЧИ ЛЮДИ ОСЛИ?

Одна джерзіска організація розіслала листівку, в котрій закликає людей до співпраці для досягнення одної цілі. Ілюструє притому кооперацію, себто співпрацю, цікавим рисунком. Змальовані на ньому два осли, зв'язані мотузом, і дві купи сина, поставлені далеко від себе. На першому образку один осел звертається до одної купи сина, а другий до другої. На другому образку осли натягнулися добре, кожний до іншої купи сина, але ні один не може до неї підступити, бо мотуз не пускає. На третім рисунку осли аж шию собі зашморгнули, мало не подушаються, а сина всетаки не їдять. На четвертім — осли потягнули кожний у свій бік так сильно, що аж присіли на задках і ударились головами. Тут вони видно задумалися: Що сталося? Через що? Що на це зробити? На п'ятому рисунку оба осли підійшли разом до одної купи сина і, зівши її, пішли потім їсти разом дружно.

Наука ясна. Однак скільки то людей знайдеться, що не дозволять собі сказати таку науку...

ЖИДІВСЬКИЙ РОЗУМ.

Кількадесят літ тому жив собі в славнім тепер містечку Піштиті рабін, котрий потребував молодого „шамеса”. Зголосився до нього малий Іццик Гольд, але не прийняв його, бо не вмів ні читати, ні писати.

Іццик Гольд виїхав до Америки і своїм жидівським кепели зробив великий маєток. Тепер він у ділює європейським державам позичок і називається Дсак Гольд. В нагороду за якусь фундацію котрийсь із американських університетів рішив надати нашому Іццикові титул доктора „гоноріс кавза”.

— Мені докторат? — здивувався Гольд. — Адже я не вмю ні читати, ні писати.

— Яка шкода! — зітхнув ректор університету. — Якщо ви, як анальфабет, зробили таку кар'єру, то чим ви були б, якби вміли читати і писати!

— Знаю, чим я був би — каже Іццик: шамесом у рабіна в Піштиті.

Двох учених підчас лету у стратосферу стрічає катастрофа. Мусіли вискакувати з гондолі балюну.

— Відчиніть легковод — кричить один, бо побачив, що його товариш преспокойно летить на зломанню карку.

— Навіщо? Таж дощ не паде! — відповідає тамтой.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ,

які опрацював і видав М. О. ГАЙВОРОНСЬКИЙ на мішаний хор:

1. Живи, Україно.
 2. Невістона, пісня з Полісся.
 3. Вербож моя, пісня з Полісся.
 4. Одайсь сонечко сходяло, пісня з Лемківщини.
 5. Моя мила, пісня з Лемківщини.
 6. Коляда, Гуцульське Різдво.
 7. Пліс, Гуцульське Різдво.
 8. Круглик, Гуцульське Різдво.
 9. Шелерівка, Гуцульське Різдво.
- Повніш 4 пісні продаємо за \$1.00.
- Всі повніш пісні можна одержати в книжках „Свобода”. Вислаємо тільки по одержанню належності „СВОБОДА”
- 81-83 GRAND ST., P. O. BOX 346 JERSEY CITY, N. J.

3 українського життя в Америці

НЬО ЙОРК, Н. Й.

Вражіння з „Дня Української Жінки в Америці”.

Праця української жінки на всіх ділянках національного життя в краю має за собою вже гарну традицію; вона ще більше заохочує наше жіноцтво ставати в ряди свідомих борців за наше національне визволення. Недаром активність української жінки не дає спати нашим ворогам, навіть в Америці, і вони виступають проти неї, називаючи цю працю „шовінізмом”. Але нехай вони собі називають, як хочуть, це нас не повинно ніяк зражувати, але навпаки, запалювати до ще інтензивнішої праці.

Українське жіноцтво, зорганізоване в Українському Червоному Хресті ОДВУ та в інших національних організаціях, влаштувало гарну маніфестацію в неділю, 12-го вересня, в Парку Бельведер, Лонг Айленд.

На це свято зіхалося велике число гостей, переважно жіноцтва, не тільки з близьких степів, як Нью Йорк, Нью Джерсі, але також з Пенсильванії, Конетикот, Род Айленд. Це вже само собою вказує на добру волю та на національну свідомість жіноцтва.

Свято відкрила та цілий час ним проводила пані Степанія Галичини, організаторка УЧХ ОДВУ. Вона у вступній промові згадувала місію нашої жінки, її великі завдання перед нацією. „Українська жінка — говорила бесідниця — тут в Америці не була безчинна; вона від самого початку еміграції працювала на всіх ділянках, використовуючи свої здібності та вмілости”.

Потім пані Галичинова поклікала на бесідницю паню А. Середову, голову УЧХ, яка теж виголосила дуже оригінальну промову про розвивення суспільно-національної праці української жінки.

Пані Марія Демидчук, редакторка „Жіночої Сторінки У. Ч. Х.”, виголосила дуже гарний історичний нарис змагань української жінки в Америці, подаючи при цьому цілу низку цікавих фактів, дат та назви.

Ще більше мусимо радіти фактом, що в святі, влаштованому жінками, брала активну участь наша молодь. Панна Мирослава Хавлюк з Нью Гейвен, Конн., виголосила англійською мовою реферат, у якому дуже влучно згадувала працю американської жінки по численних клубках, товариствах та жіночих організаціях.

Панна Юлія Кусий з Джерзі Сіті, Н. Дж., у своїй промові, теж англійською мовою, представила учасницям два типи жінки: Лесю Українку й Ольгу Басарабову. Як одна у своїх палких писаннях не переставала закликати українську націю до кожної частини роботи, до цього великого іспиту, який мала проходити ціла Соборна Україна, так знову друга своєю героїською жертвою вказала, що жінка зуміє також бути героїною, тихою, без слави й розголосу.

Потім пані Галичини, дякуючи всім бесідницям, іще раз за попередніми бесідницями підкреслила, що завданням української жінки в Америці мусить бути всебічна поміч в'язням та політичним українським збігцям, які внаслідок несприятливих умов мусіли опустити рідні землі перед шиканами та переслідуванням ворогів. Отож українська жінка в Америці мусить прийти з материнською рукою та серцем на поміч тим, що потребують помочі. Вона має показати, що оці труди, які несуть її брати, для неї не чужі, але близькі, дорогі, та що вона не перестане працювати, аж поки цілі усіх українців соборників не

буде осягнена, доки не повстане своя самостійна держава!

На цю цілі численно зібрана публіка зложила більшу суму грошей. Впорядниця свята відчитала теж численні привітти, що разом з грошевими датками наспіли на адресу УЧХ від численних організацій з цілої Америки.

Жіночі делегації віділів У. Ч. Х. ОДВУ були в односторонній під проводом голови УЧХ, пані А. Середи, передефілювали перед публікою при звуках оркестри гом. Сербенського. Це зробило дуже гарне вражіння на глядачів.

Хор ОДВУ під управою диригента Юрія Кириченка відспівав перед голосником низку народних пісень, які публіка прийняла живими оплесками.

В іншій сторні Парку Бельведер влаштовано заходом управління УЧХ виставу жіночого мистецтва. Виставу підготували пані Галичинова та панна Марія Білікіна. Були там дуже гарні річки жіночого виробу, як рушники, серветки, блюзи, столові прибори, тощо. Дуже гарне вражіння робила чаша, вироблена з хліба українськими політичними в'язнями в одній з тюрем у краю. Багато гостей оглядали та купували ці вироби, а панна Білікіна об'яснювала та давала вказівки всім зацікавленим. Дохід з тих проданих річей іде на допомогу політичним в'язням. Було вказано, щоб наші організації й поодинокі громадяни звертались до управи УЧХ по ті вироби та купували їх на прикраси своїх мешкань. З цього буде подвійна користь: з одного боку, будемо ширити та пропагувати національне мистецтво, а з другого боку, виконаємо свій чесний громадянський обов'язок, бо поможемо нашим найкращим братам, які за свої патріотичні вчинки відбувають кару у ворожих тюрмах.

Цілі цього свята велика й свята. Наше жіноцтво береться за велику річ, бо хоче придбати збігцям та політичним уті-м Костишин.

НЕ ДАЙ ЖИВОГО СЕРЦЯ РВАТИ!

(Під вражінням Дня Української Жінки в Америці, 12 вересня 1937).

Ліліє пісня, рветься жар,
До діла! До праці! На змагання!
А клич здіймається до хмар,
Ніжний, бадьорий, без вагання:

Гей, сестро, встань! Наспів той час,
Тревоги клич визнає нас!

Довруги тиша, серце рвець,
В очах сльозина мерехтить,
Душа крилата в світ несесь,
А клич без втомити гоморить:

Ти мати! Сестро! Хрест несеш!
Вставай! Вставай! Рабство стрясеш!

„Вставай!” (несеться в небосклін).
Хоч нас прогнала злочна доля,
Хай гасло наше на чолі дзвін:
В ряди! Бо в згоді сила й воля!

До діла! До діла! Не ждати нам!
Тюрменний стогін рветься там!

Ти жінка, мати! Сміло стань!
Вогонь досвідів в нас горить,
Вулькан клеочес. Сестро, глян!
Обрій на сході вже зорить!

Готова будь в догідний час!
До жнива! До жнива! — покличуть
й нас!

Все мовкне, тихе: лиш здійметься
То тут, то там важке зітхання;
Ніжно осики лист трясесь,
А клич лунає без вагання:

Це день твій, сестро, день обнов!
До серця вплив посягає любов!
Лелій же, пісне, зітри жах,
Хай клич на крилах ген несеться,
Разом вступаєте в один шлях,
Нехай жадою спільно рветься.

В борні за славу і свободу
Для свого краю і народу.

Нехай зростає ваша сила,
Гартує в серцях дух сталений,
Хай лет не зітре буйні крила,
В борні хай зродиться сильний!

Вперед! Ти страдиш! Ти мати!
Не дай живого серця рвати!

качам якийсь захист-притулок. Це діло тільки починається і наше патріотичне жіноцтво мусить доложити великих трудностей, щоб його довершити. Тепер слово за цілим нашим суспільством. Бо самий провід, хочби якої організації, не вдіє нічого, коли його не підтримуватимуть ширші кола нашого громадянства. Жіноцтво назвало це свято першим „Днем Української Жінки в Америці”, бо воно хотіло тим зазначити, що відтепер для нього починається нова діяльність, активної підтримки визвольним змаганням. До цього почину мусять стати наші організації, без огляду на їх політичну чи організаційну форму. Ніхто не сміє ставати безчинним, коли жіноцтво береться за такий святий почин.

Треба вірити, що наша суспільність в Америці, яка вже стільки зложила жертв для потреб рідного краю, не заведе й тут доброї волі та хотіння нашого жіноцтва й усебічно його підтримувати.

Марія Білик.

СЕЙНТ ПОЛ, МІНН.

Українська вистава.

Від 4-го до 11-го вересня відбувалася в Сейн Пол т. зв. Повітова Вистава, в якій взяли участь і українці, виставивши зразки українського народного мистецтва. Ту виставу використано теж для поширення українського імені й познайомлення американців з історією України й українськими визвольними змаганнями. Для цієї цілі видруковано п'ять тисяч листочок про Україну, що їх зміст виготовив проф. А. Грановський і його дружина. Листочки були затитуловані: „UKRAINE” (Our land, but not belonging to us). Їх роздавано відвідувачам вистави.

Повітова Вистава пройшла з великим успіхом. Її відвідало людей. Вона теж принесла і нам велике задоволення. На нашу виставу дали твори народного мистецтва такі особи: І. А. Грановська, П. Коцюбова, М. Процаєва, Т. Андрушевича, А. Кузичова, О. Делюкова, К. Палитюкова, К. Гоцова, К. Качмарова. Повніли служби підчас вистави: І. А. Грановська, П. Коцюбова, В. Диманікова, К. Мельникова, О. Пастушківна, М. Гловацька, К. Качмарова.

Широ дякуємо проф. Грановському і його дружині за лютючку, гом. Володимирові Коцюбі за виготовлення мапи України, а д-рові М. Гайдакові та гом. П. Андрушакові за іншу допомогу. Дякуємо щиро теж тим усім, що зложили річи і допомагали на виставі.

ЗА УПРАВУ:

К. Качмарова, предсідниця,
М. Гоціна, писарка від 12.
Союзу У. А.

Поважна суперечка.

— Де будете тепер жити, як обі ваші дочки ви-йшли заміж?

— Мої зяті не можуть погодитися в цій справі. Один хоче, щоб я жила в Самборі, другий знову хоче мене бачити у Львові.

— О, то ідеальні зяті! — Цілком ні, бо той з Самбора хоче мати мене у Львові, а той з Львова хоче, щоб я була в Самборі.

Безкорисне кохання.

Ти помиляєшся, Марусе, якщо думаєш, що я оженився з тобою тільки задля тих сто тисяч приданого. Я оженився з тобою навіть тоді, коли ти мала тільки 80 тисяч приданого.

3 ДНЯ

ШТУЧНІ, ЧИ ПРИРОДНІ СЛЬОЗИ?

Недавно газети принесли таку вістку: „Експериментальна медицина вже давно ствердила, що лізо, складник людських сліз, убиває різні бацили. Та нема досить природних людських сліз, щоб убити всі бацили. Значи придумувати, якби то златити штучні слози. Тепер доносять з Москви, що тамешні лікарі придумали, як зладжувати штучні слози.”

Невже потрібно їм було аж „придумувати”, як зладжувати слози, ще й до того штучні, коли в Совегах виливається стільки правдивих сліз, чистих, мов криштал? По-збирати ті слози, що пролилися й проливаються доводі по своїх застрілених мужах, діти по своїх батьках; позбирати ті слози, що їх проливають сотки тисяч невольників, засланих на примусові роботи! Скільки це було! Можна було б виповнити ціле море.

Та всежтаки наука не помиляється, коли каже, що слози вбивають бацили. Ці слози, що пролилися в Совегах, ступнево вбивають найстрашніший бациль, що їх знає людська історія, це є бациль большевизму. Ці слози не йдуть на марно. Вони очищують світ від цієї зарази й готують краще, здоровіше життя для прийдешніх поколінь.

ПОЛІТИЧНЕ ЛИЦЕМІРСТВО.

Большевики в Америці накидаються їдкою сльозою на кожного, хто поспіє у президентських виборах голосувати на републиканських кандидатів. Вони кажуть, що „Републиканська Партія є реакційна й до неї належать самі капіталістичні магнати, що дають працюючий нарід”.

Та рівночасно з тим ті большевицькі лицеміри з цілої сили розпинаються за Ля Гвардію, який є теж чільним републиканцем і в Републиканській Партії від довгих літ відгравав одну з головних ролей.

Подібне мається з конфліктом на Далекому Сході. Большевицькі писакі говорять, що „фашистські держави заважали знищити самостійність китайського народу й підбити його під свій чобіт”. Та ось у „Нью Йорк Таймс” з 22 вересня ц. р. подібуємо таку новинку: „Не звертаючи уваги на німецько-японський протиконтинентальний договір, Німеччина посилає велику кількість амуніції до Китаю і готує послати ще значно більшу кількість. Так говорить В. Н. Юер, дипломатичний кореспондент лондонського „Дейлі Гералд” із Женеві. Пояснюючи, що це зовсім не є таким „божевільним”, як воно звучить, п. Юер говорить, що Німеччина хотіла, щоб Японія виступала проти советського проникання в Китай, а не щоб вона сама підбила й зликувала всі європейські фінансові інтереси в Китаю, включаючи німецькі.

Він додає, що Німеччина пробувала переконати голівного китайського команданта, Чіан Кай Шека, щоб він покладався на Німеччину, а не на Росію. Коли Японія виграє, він дає говорить, то Німеч-

чина готова посередничити, щоб дістати для Китаю кращі умови, злякуючи японців Росією”.

Отож виходить, що це зовсім не „фашистські держави пробують поневоляти Китай”, тільки що це хоче зробити з одного боку Японія, а з другого Росія. Фашистська Німеччина властиво Китай обороняє.

ІСТОРІЯ КУ КЛАКС КЛЕНУ.

Полковник Вільям Симонс, що заложив організацію Ку Клакс Клену й був її „імператором”, заявив, що ця організація тепер зійшла на пси; вона здеморалізувалась і нині є нічим іншим тільки блофом.

Цю організацію він о-снужав у 1915 р., перебираючи для неї ідеологію ще давнішої організації, що мала ту саму назву і працювала в часах громадянської війни. Відновляючи її, полковник Симонс визначив для неї ідею працю серед американської суспільності. Він твердить, що на початках ця організація зовсім не мала на увазі виступати проти каталізму, проти негрів, жидів, чи інших чужинців. Релігійну і расову ненависть внесли шойно пізніше різні політичні спекулянти, Про нинішній Ку Клакс Клен цей основоположник сказав дослівно так: „Фактично нині нема ніякої національної організації, лише банда політиків без ніякої сили, хіба лиш у деяких політичних гуртах”.

Наскільки вірити полк. Симонсові, то з Ку Клакс Кленом сталося те, що не раз діється з іншими містичними, законспірованими організаціями, які не хочуть висвітлювати прилюдно вчинки своїх провідників. Вони остаточно попадають у руки таких „провідників”, для яких ідея є лиш формою, а влада, получена з особистими користями, самоціллю.

ВЖЕ ВАКАЦІ СКИНЧИЛИСЬ

Вже вакації скінчилися, Шкільні двері відчинилися Для науки і знання. Тож, діточки, пам'ятайте! І до школи поспішайте, Пильно вчіться ви до дня.

Бо наука це лар-болоння Для кожного хто живе; П'ю вода не забереде, А Ані ворог не вкраде. Як сядете в лапках шоло, То книжечки беріть в руки, Дуже крику не справляйте, Готуйтеся до науки.

Як учитель в школу прийде, Усі разом поспішайте: Тай з шани для свого друга Гарно його привітайте.

Цей учитель попрацює, Щоби гарно вас навчити Рідну мову, рідну пісню Та козацький рід любити.

Як ви цього навчитесь, Будете цю запалити вам І будете довго жити.

Тож, діточки, пам'ятайте, Що дня в школу поспішайте, І чужого начайтесь Але й свого не цурайтесь!

Бо хто свого не шанує, Того доля напастує... Не дадуть пошани люди, Гірко жити в світі буде.

Катерина Сарабун.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ.

М. Р., Стайесент, Н. Й. — Не подаєте, навіть імені студента, для якого була збірка. Ні не кажете, як і через кого вислали. Пригадуємо Вам, що ми оголошуємо збірку на загально-народній цілі, як на Рідну Школу, інвалідів, політичних в'язнів, визвольну акцію і т. п., а не на допомогу поодиноким особам у краю.

В кожній українській хаті повинен знаходитися часопис „СВОБОДА”.

БЮРО ПРАЦІ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ

Робітник без праці не дістане занесення про одержання зайняття, коли зголошиться до Бюро Праці Злучених Держав. Звіт з діяльності цієї державної установи за фінансовий рік по кінець 30-го червня 1937 року виразно вказує, що безробітний має незлу нагоду дістати працю за посередництва Федерального Бюро Праці. Нічого не коштує записатися на листу тих, котрі пошукують відповідного заняття.

В останнім фінансовому році 2,100,600 безробітних людей приписано на роботи по приватних підприємствах. Це найбільше загальне число від будь-якого року, які записалися історія Державного Бюро Праці.

Старання про те, щоби повернути робітників до праці у приватних підприємствах, було головною точкою програми Бюро Праці, але приписування безробітних на публічні роботи і на державну службу досягло теж нового високого пункту під час того року. Взагалі дано працю 346,300 робітникам на публічних роботах, до котрих включалася публічну будівельну працю та конструкційні проекти непомогового характеру, а даліше заняття у контракторів, що виконують працю на тих проектах, як-теж посади у міських, стейтських і державних урядах. Таким чином загально 3,946,900 людей дістали поміч при одержанні праці впродовж року. В тім самім часі задане Бюро Праці мало спис поверх п'ять мільйонів безробітних.

Філії Державного Бюро Праці функціонують у кожному стейті та майже в кожному місті, де є поверх сто тисяч населення. Всяка обслуга тих бюр є абсолютно безплатна. ФЛІС.

Д-Р Е. Я. МИХАЛЕНКО
ЛІКАР, ХІРУРГ І АКУШЕР
1605 W. CHICAGO AVENUE
(cor Chicago and Ashland)
CHICAGO, ILL.

Урядові години:
1—4; 7—9 P.M.
Office phone: Seeley 5004
Res. phone: Van Buren 1126

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.

Тел. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12, ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

ВЕЛИКУ ПОМІЧ ЖІНКАМ

В ДОМАШНІМ ГОСПОДАРСТВІ ДАЄ НАЙНОВІШИЙ

ПОРОШОК

TARSON

бо швидко жінки більше як поховані праці і часу при всякому праці. Біла й чистісна.

Порошок TARSON не є милом, однак розпускає велику товщу і усуває найбільше упертий бруд — багато разів швидше від мила, а крім цього рідко нешкідливий ні на руки ні білизну.

Велика поміч лежить в тім, що порошок TARSON ужитий згідно з поученням унієнням на кожній пачці в 20 мінутах розпускає всякий бруд, котрий як відомо держить бруд, а тим самим усуває бруд без тертя й шуровання білизни.

Тисячі жінок, котрі пробували порошок TARSON, заявляють, що TARSON справді мов чародій усуває бруд, і що вони не можуть отримати білизни без порошку TARSON.

Сьогодні порошок TARSON являється кінцевою в дімі кожної доброї господині, бо «TARSON TO POLOVINA ПРАЦІ І ЧАСУ».

Не менш є похвалений TARSON для фармерів, особливо в м'ялочарні. Порошок TARSON дає велику оцінку не тільки в праці і часі, але також в видатку, бо одна пачка зробить роботу чотирьох пачок мила: тої ваги (вистарчить одна столова ложка до гальона води).

Пошто мучити себе лінійним милом коли TARSON випере і вичистить швидше — краще і легше. ЗОВСІМ ДАРМ.

Виситимо на баняні.

В наступних місцевостях дістанете цей особливий порошок TARSON: в гресерні Нью-Йорку і околиці, в цілмі стейті Нью-Джерсі, в цілмі Пенсильванії, в стейтах Огайо, Вест-Вірджинія, Нью-Гампшир, Массачусетс, Род-Айленд, Коннектикут.

ЦІНА ЗА ПАЧКУ ТІЛЬКИ 10 ЦЕНТІВ,
і є до набуття в кожній добрій гресерні.

УВАГА: В Дітроїті, Бюфало, Ютіка, Бостоні і Шенандоа, цей самий порошок продають під назвою DARCONE.

Як ваш гресерник ще не має порошку TARSON, то жадайте щоби негайно замовив, а ми є певні, що коли він цінить вас як покупця — то постарается о TARSON для вашої вигоди.

МЕНШ 12 ПАЧОК ПОЧТОЮ НЕ ВИСИЛАЄМО.

GRAMERCY CHEMICAL CO., Inc.
201 EAST 16th STREET, NEW YORK, N. Y.

КОШТ. ПРОЖИТКУ РОДИНИ РОБІТНИКА

На підставі відповідних даних, зібраних з 59 великих міст Злучених Держав, обчислено, що річний кошт удержання робітничої родини з чотирьох членів виносить \$1,261. За цінами прожитку у березні 1937 року, річний бюджет такої родини був би в сумі \$959. Однак навіть цей більший бюджет ніяк не дає американській родині повного вдержання. Згадана більша сума вистарчає тільки на пекучі й основні потреби, без можливої ошадности, коли-та менша сума це фактично найнижчий рівень, недостаточний для вдержання здоров'я та фізичної сили на будьякий значніший час.

Це деякі висновки з дослідів про кошти прожитку, які перевів і недавно подав до публічного відома Відділ Соціального Дослідів Адміністрації Поступу Праці (BPA).

„При укладанні програми добробуту для Америки треба докопатися факти про кошти прожитку“, заявив Гері Л. Гопкінс, федеральний адміністратор Поступу Праці, згадуючи про ті досліді. „Однак це правдою є, що багато сімейських родин живе з доходів значно менших від потрібних сум, надмірних у бюджеті цього рапорту. Наприклад 1929 року, згідно з Брукінським Інститутом, одна пята частина родин цього краю заробляла менше як по \$1,000 річно. Недавно опубліковані Бюром Робітничих Статистик висліді з обширних розвідок про родинні приходи вказують, що ця пропорція була вища у 1935—1936 році. Тому на підставі наших дослідів вдержувань треба зробити висновки, що велика пропорція американських родин не має

коштів на всі потрібні середники до життя, поминаючи вигоди, які входять в американське мірило життя“.

Вилідрено, що кошти прожитку ріжніться у тих 59 перелюбних американських містах, а саме від суми \$1,415 у місті Вашингтоні, Д. К., до низької суми \$1,130 у місцевості Мобіл, в стейті Алабама. Кошти прожитку найнижчого рівня сягають від \$1,014 у Вашингтоні до \$810 у місцевості Вічіта, Канзас.

Дослід вказує, що 36 відсотків з цілого бюджету йдуть на кошти прохарчування родини, а 30 відсотків на оплату помешкання й інші хатні видатки. П'ятнадцять відсотків йдуть на вбрання, одіж і особисті потреби, а шість на надзвичайні розходи, як розривки, що велика пропорція американських родин не має

ВЗОРІ

UKRAINIAN BAZAAR
97 AVENUE A, NEW YORK, N. Y.

канва, нитки до вишивання D. M. C. і стемповані річи. Пішійте по каталог до

Від редакції: Завваги пані Кмець щодо потреби заступництва української преси на

Від редакції: Завваги пані Кмець щодо потреби заступництва української преси на

Від редакції: Завваги пані Кмець щодо потреби заступництва української преси на

Від редакції: Завваги пані Кмець щодо потреби заступництва української преси на

ГОЛОВИ ЧИТАЧІВ

ЧОМУ НЕ БУЛО НАШОЇ ПРЕСИ НА СВЯТІ КОНСТИТУЦІЙ?

Дня 17 вересня б. р. тисячі народу слухали промови президента Рузвельта у Вашингтоні біля пам'ятника Вашингтона. В передніх рядах сиділи представники ріжних організацій і комісій, що займалися від року підготовкою 150-ліття конституції Злучених Держав. А ще ближче сиділи представники преси з усіх сторін Америки. З українців був запрошений Союз Українок Америки в особах пані Анастасії Вагнер як голови, й Анеті Кмець як голови конституційного комітету С. У. А., яка вже від року листувалася з головним комітетом у Вашингтоні в справі Свята Конституції. Цей головний комітет видає кожного місяця журнал, у якому подає звіти про Свята Конституції й працю тих усіх організацій, що займаються влаштовуванням таких свят.

Подаю згадку про це Свято Конституції й висказую свій жал, що на цим святі не було представників від української преси. Бо як були представники інших націй, то чому не було їх від нас? Мені здається, що наша преса повинна бути на таких американських святах. І повинна подавати відомості з першого джерела, описувати свої власні спостереження чи враження, а не подавати їх за американською пресою. Тоді молоді, що тут роджені, побачили, що ми дійсно любимо Америку, що цікавимося її життям і тим усім, що їй дороге. Як старше покоління викаже більшу повагу до американської держави і до американських інституцій та свят, тоді молодіж буде більше поважати старших. І більше буде поважати і цінити ту українську пресу, яка цікавиться більше й американським життям. Тому треба, щоб українська преса була завжди заступлена там, де діється щось поважне й важке в американським житті. Наша преса зможе це передати на свій лад, а з того буде більша користь для нашого народу, бо він усе те краще зрозуміє і відістане. Нам теж треба, щоб українська преса виділила при ріжних американських виступах, щоб там було записане наше ім'я; бо й це важке. Воно помагає українській справі в Америці, як теж і в Європі.

Анета Кмець,
Ріонкерс, Н. Й.

Від редакції: Завваги пані Кмець щодо потреби заступництва української преси на

Від редакції: Завваги пані Кмець щодо потреби заступництва української преси на

Від редакції: Завваги пані Кмець щодо потреби заступництва української преси на

Від редакції: Завваги пані Кмець щодо потреби заступництва української преси на

Свята Конституції чи інших подібних американських святах чи виступах є слушні. Та найвідповіднішим місцем для таких завваг коли мова про „Свободу“, є конвенції У. Н. Союзу, або річні наради головнього уряду У. Н. Союзу. Там такі справи можуть бути обговорені й вирішені, бо тільки там може бути поладжене на фінансову сторону цієї справи. Заразом ствердімо, що вся українська преса в Америці бореться з великими фінансовими труднощами. Наші часописи не мають відповідного числа передплатників, бо наш загальний досі відноситься до своєї преси легковажно. Маємо дуже мале число таких, що відчували б потребу мати у себе в хаті українську газету. Всі ставлять високі вимоги до своєї преси, але мало є таких, що застановилися над тим, хто і як спмагає свою пресу, що завдало б собі труду пізнати, в яких важких обставинах приходить в Америці видавати українську газету. Тому добре зроблять ті, що бажали би бачити нашу пресу на висоті її завдань, коли значуть здійснювати свої побажання тим, що значуть вимагати, щоб у кожній українській хаті була теж українська газета. А присутність такої газети в хаті є й ознакою української культури. Тому в першу чергу внесім правдиву українську культуру в українську хату, а потім буде вже легше виступати з нею і перед американським світом.

ПРОДАЮ гарний 3-фамілійний дім з бизнесом в гарнім положенні в Лонг Айленді. Делікатесен, Гресерня, Бучерня і Кенді штор. Гарна на 4 авто, гарний город коло дому. Дім на корісті. Тижневого обороту в готівці \$600. Продаю з браку здоров'я. Голосіться до Делікатесен штору: 223-4

Д-Р С. ЧЕРНОВ
(Европейський спеціаліст)
Гострі й хронічні недуги чоловіків і жінок. — Шкіра й кров.
223 Second Ave., cor. 14 St., N. Y. C.
Ростер 14.
Офісові години: 10—8; неділя 11—9
Жінки-доктор до обслуги.
Промінь X & флюороскоп \$2.00.

ЧИ ВИ ЧИТАЛИ?
НАПЕРЕДОДНІ
ІСТОРІЧНА ПОВІСТЬ
В ДВОХ ТОМАХ
Написав
Остап П. Білозерський.
ЦІНА \$1.00.
в Книгарні „Свободи“
„СВОВОДА“
81-83 Grand Street,
або P. O. Box 346,
Jersey City, N. J.

Від редакції: Завваги пані Кмець щодо потреби заступництва української преси на

ДРІБНІ ГОЛОШЕННЯ

ПОЗИЧКИ (ГОРЕДЖОВІ)
Власники домів! Чи ви доки не платили, відсотки або маєте інші доходи? Займіть до нас. Може ми вам допоможемо. 216-29
G. R. O. S. S.
254 — 6th Street, Hoboken, N. J.

НОВІ МУРОВАНІ, МОДЕРНІ, одні або два фамілійні доми, з гаражами на одні або два автомобілі. Модерні Кухні в Асторії, Лонг Айленді. Пий приступний, добрі умови. Голосіться до: 221-2
МИХАЙЛА ГАЛАНА,
Українського Брокера,
31-82, 33rd ST., ASTORIA, L. I.
(Near Broadway Station).

На всіх імпрезах і весіллях „Радіо Орхестра“
М. А. СЕРБІНСЬКОГО
Обслуговує і найважливіше,
189 AVE. A, NEW YORK CITY.
Телефон: ALgonquin 4-4952

НА ПРОДАЖ одно фамілійний дім з штору, з гаражем. Делікатесен, Гресерня і Кенді в добрім положенні, нема ніякої конкуренції. Ціна \$7,500. Голосіться в Гресерні: 223-4
514 E. 6th ST., NEW YORK CITY.

НА ПРОДАЖ КЕНДІ ШТОР
Власник прощає цей штор дуже дешево, \$350, з причини тої, що він іній бизнес. Прі штору є дві кімнати, рент \$25 місячно. Ця хата зробить собі спокійне життя і гроші, хай згодиться скоро, бо на оферта є добра тільки до 28 числа місяця. Голосіться до: 223-4
Mrs. A. G. I. N. D. A.,
836 HART ST., BROOKLYN, N. Y.
(Близько Dekalb і Knickerbocker Aves.)

БОЛІ НІГ.
Рани на ногах, опухлі ноги, набряки, біль, болячі ноги, флегма (запалення жил), напухлі або болячі коліна чи істочки і ревматичні ноги успішно лікуюмо новими європейськими методами без операції.
Офісові години: щоденно від 1 до 6 ввечір, в понеділки і четверні від 1 до 8:30 ввечір. Нема урядових годин у неділі.
Говоримо українською мовою.
Dr. L. A. BENLA
320 W. 86th St., New York City
Близько Бродвею.
ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СПЕЦІАЛІСТ.

МІРОН ЛИТВИН
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Без ріжниць, як далеко позноуарком. Вразі потреби телефонуйте до нас. Обслуга широкі чесна. — Office:
383 MORRIS AVENUE,
cor. Springfield Ave.,
NEWARK, N. J.
Phone: Essex 3-5347

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНІМАЄСЯ ПОХОРОНАМИ В БРОНКСІ, БРООКЛІНІ, НЬЮ-Йорку і ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: Orchard 4-2568
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 185 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Melrose 5-6577.

ІВАН БУНЬКО
Новий Український Удиретейкер
заряджує погребани по ціні так низькій, як \$150. Обслуга найкраща.

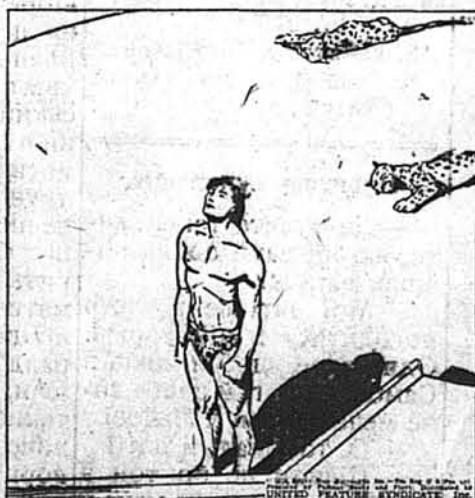
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 E. 6th ST., NEW YORK CITY.
Organized Funerals as low as \$150.
Telephone: Orchard 4-8083

ТАРЗАН І БОГІНЯ МАІВ.

(124)

Коли королева Залія почувала слова Тогацала, вона побігла мов смерть. Це був діявольський план, щоб їй завдати тяжкі муки. Вона не могла сказати отверго, що всі ці видумки з „старинним письмом“ це звичайний блוף, бо це було би свого роду близьнство, себто образ за для цілої жречої касті племені манаїв, а та каста була дуже численна.

Тимчасом Тарзан стояв неповорнуто посередній арени й очікував, що далі прикажуть манаї. На їх обличчя сліде було збентеження. Нагоду десь недалеко на дворі роздалися людські оклики, які вказували, що там скоївся якийсь заколот. Тарзан відчув серцем, що це його приятелі прийшли, щоб його врятувати. Та чи владється це їм? Він знав, що їх мало.

Це були Юля, Джордж і Тогуа, які кинулися на групу манаїв, що увязнула Дарнота, щоб вирвати її з рук в'язня. Дарно, побачивши їх, почав з цілої сили кричати і їх остерігати: „Що ви робите! Втікайте чим скорше, бо пропадете!“ Та вони не звертали на це ніякої уваги. Юля добула револьвер і вистрілила з нього. Гомін пішов між старими руїнами „затраченої столиці“.

„Не пробуй мені помагати, Юле!“ — благав Дарно. „Втікай, дорога. Твоя смерть буде для мене подвійною мукою. Я тебе кохаю, Юле, кохаю безмірно!“ Та ці слова, замісць відстрашити Юлю, наповнили її ще більшою відвагою. Вона відповіла Дарноті: „Ні, ми не відійдемо, дорогий. Або виволочимо тебе, або разом помремо. Я тебе теж безмірно кохаю“.